

**Ігор
Левенштейн**

**УСЕ БУДЕ
БАДМІНТОН!**

**ІСТОРІЯ ТА ПОСТАТІ
УКРАЇНСЬКОГО
БАДМІНТОНУ**

**ХАРКІВ
«ФОЛІО»**

**КИЇВ
ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
«АКАДЕМІЯ»
2021**

ЗМІСТ

Переднє слово	4
Вступ.	7
Історія світового бадмінтону	17
Історія бадмінтону в Україні: часи СРСР	35
Історія бадмінтону в Україні: часи незалежності	65
Історія бадмінтону в Україні: регіони	99
Український бадмінтон: дайджест ЗМІ.	183
Статистика	217
Правила та техніка бадмінтону	243
Післямова	253

Шановні друзі!

Від імені Олімпійської родини маю приємну нагоду привітати велику спільноту бадмінтоністів із появою нового видання, яке, переконаний, стане важливим внеском у літопис цього прекрасного виду спорту.

Український бадмінтон має чудові традиції і є яскравою частиною європейської та світової історії.

Саме тому дуже важливо бути обізнаним із головними етапами розвитку бадмінтону в Україні, знати наших видат-

них спортсменів минулого і сучасності. Важливо ознайомити з історією дітей і молодь. Це допоможе сформувати відповідальне ставлення кожного українця до спорту, до здорового способу життя, навчить цікавитися спортивними досягненнями нашої держави й пишатися ними.

Сьогодні українська родина бадмінтону впевнено заявляє про себе світові: вона є членом Всесвітньої федерації бадмінтону та Європейської конфедерації бадмінтону. Ефективна робота Федерації бадмінтону України має високу довіру від міжнародних колег, це підтверджується наданням почесного права приймати в нашій країні конгрес Європейської конфедерації бадмінтону, чемпіонат Європи тощо. Українські спортсмени входять до сотні найкращих спортсменів світу й учасників Олімпійських ігор. У 2016 році на Іграх Олімпіади в Ріо-де-Жанейро українська бадмінтоністка Марія Улітіна обіграла п'яту ракетку світу й увійшла до 13 найкращих, а Анастасія Прозорова стала срібною призеркою Юнацької Олімпіади в Буенос-Айресі в змаганнях змішаних команд.

Український бадмінтон ще зовсім молодий — його роком народження вважається 1959 рік. Тому попереду, впевнений, перемоги й досягнення, світові рекорди й визнання.

Щиро бажаю, щоб це видання отримало своїх читачів, мотивувало займатися спортом, грати в бадмінтон і впевнено крокувати до нових вершин.

Міцного здоров'я та нових успіхів!

З повагою

Президент НОК України, олімпійський чемпіон Сергій Бубка

Дорогі друзі!

Кожен із нас у дитинстві захоплено бігав з ракеткою, намагаючись відбити волан супротивника. Проте далеко не всі знають що бадмінтон — олімпійський вид спорту, що українські бадмінтоністи беруть участь і перемагають у міжнародних змаганнях, а також представляють Україну на кожних Олімпійських Іграх із 1992 року. А чи знаєте ви імена людей, які будували український бадмінтон? Це і багато іншої цікавої інформації розповість книжка, яку ви тримаєте в руках.

Бадмінтон активно розвивається в Україні. Це ще одна нагода ширше відкрити двері для світу, шанс для нашої держави стати конкурентною ще в одному олімпійському виді спорту.

Команда міністерства зробила потужні кроки для розбудови спортивної інфраструктури. Зокрема, цього року добудовано спорткомплекс «Олімпійські резерви» у Дніпрі. У ньому є все для розвитку багатьох видів спорту, а українські бадмінтоністи щодня тренуються в сучасних умовах.

Переконаний, що наші бадмінтоністи гідно нестимуть традиції Олімпійського руху та додадуть до колекції перемог українських Олімпійців свої медалі та чемпіонські титули.

Я вірю в те, що історія українського бадмінтону буде багатотомною. Що в нас будуть можливість і потреба написати сотні сторінок, які розповідатимуть про нові досягнення й перемоги українських спортсменів.

Щиро бажаю успіхів

**Міністр молоді та спорту України,
олімпійський чемпіон Вадим Гутцайт**

Вступ

Почувши слово «бадмінтон», пересічні обивателі найшвидше уявлятимуть веселу забаву з ракетками та воланчиком, у яку грають у дворах і на пляжах. Однак перше враження оманливе: це повноцінний вид спорту, який має своїх шанувальників, а світові зірки мають мільйонні гонорари, до того ж тренуючись цілу добу.

На високому рівні гри бадмінтон вимагає відмінної фізичної підготовки: від гравців потрібна аеробна витривалість, спритність, сила, швидкість і точність. Це також технічний вид спорту, що потребує хорошої координації рухів тіла зі складними рухами ракеткою.

Бадмінтон — цікавий, азартний і дуже корисний для здоров'я. Саме через це грою захоплюються й активно займаються мільйони людей. Після футболу бадмінтон є другою за поширеністю грою у світі. За певними підрахунками у бадмінтон грає кожна 50-та людина у світі — насамперед завдяки шаленій популярності гри в багатонаселених країнах Азії. Всесвітня федерація бадмінтону на 2021 рік поєднувала національні асоціації 194 країн світу.

Світовому бадмінтонові сьогодні приблизно 160 років. Приблизно (залежно від точки відліку) 60 років налічується бадмінтону в Україні. До цієї дати та з чудової нагоди — проведення в Києві чемпіонату Європи — присвячена поява цієї книжки.

Так, бадмінтон в Україні не такий популярний, як традиційні футбол, бокс, баскетбол, легка атлетика, спортивні та східні одноборства тощо. Так, український бадмінтон не може похизуватися великими досягненнями на світовій арені, де беззастережно домінують гравці Китаю, Індонезії, Малайзії, Таїланду, Японії, Кореї, Данії.

Однак український бадмінтон за 60 років має чимало досягнень, перемог і трофеїв на престижних міжнародних змаганнях та великих тур-

нірах радянської доби. Історію гри в Україні писали насправді видатні спортсмени й талановиті організатори.

Формула та символ історії українського бадмінтону: сьогодні (квітень 2021 року) у Дніпрі перший чемпіон СРСР (1963, парний розряд) Микола Пешехонов готує до Олімпіади-2020 чинну чемпіонку України Марію Улітїну. Шістдесят років безперервного процесу. Хіба це не круто?

Попри номінально пенсійний вік, український бадмінтон почувається молодим і перспективним. Поступальний розвиток, відзначений певними серйозними здобутками (серед яких, безумовно, і право проведення чемпіонату Європи 2020), спонукає ставити амбітні цілі та працювати задля їх досягнення. А славетна історія має бути зафіксована для майбутніх поколінь українських майстрів волану й аматорів і поціновувачів цього чудового виду спорту.

Ця книжка — перша книжка в Україні про бадмінтон, і, власне, має на меті зберегти історію українського бадмінтону перших шести десятиріч його існування. Вона далека від вичерпності й досконалості, але дуже добре, що таке видання відбулося.

І за це велика подяка президентові Федерації бадмінтону України Олексію Дніпрову, який висунув ідею написати книжку й підтримав у її виданні. А також людям, чия допомога в підготовці тексту й ілюстрацій була неоціненною та важливою: Вікторові Швачку, Миколі Міліневському, Вікторії Семенюті, Олесі Ніколенко, Максимові Сидоренку, Вікторові Погорелому, Миколі Барабашу, Сергієві Оніщенку, а також усім героям книжки, які щиро поділилися своїми спогадами та матеріалами. Окрема подяка Олегові Толстуну й Олександрові Циганкову за використані в книжці рідкісні фото.

*Ігор Левенштейн, член Зали слави
української спортивної журналістики*

ЧОМУ БАДМІНТОН

Відомо, що бадмінтон є надзвичайно популярним і поширеним у світі видом спорту. Чому так відбувається? Чим бадмінтон приваблює стільки людей?

Секрет успіху цієї гри гранично простий. Грати в неї зможе практично кожен — незалежно від віку й фізичної форми, на найрізноманітніших майданчиках: від звичайних галявин до професійних кортів. Більше з тим, у найбільш спрощеному вигляді для гри вам може бути достатньо всього двох ракеток і волана. Елементарні правила надають можливість сконцентруватися на грі, а не на їх вивченні.

Тому любительський бадмінтон — одна з найпопулярніших спортивних розваг. Цей вид спорту є не лише захопливим, а й корисним для здоров'я. Британські медики з'ясували, що бадмінтон входить до п'ятірки найкращих видів фізичної активності, корисних для здоров'я.

Фізичні переваги бадмінтону

Вплив на серцево-судинну і дихальну системи. Не секрет, що гра в бадмінтон вимагає інтенсивної та ритмічної роботи. Людям, далеким від спорту, спочатку буде важко насамперед через перепочинок, проте в процесі гри організм почне звикати й пристосовуватися, допомагаючи людині боротися з проблемами, якщо такі є.

Позбавлення від стресу. Цей вид спорту допомагає знімати напругу й отримувати позитивні емоції. За одну годину гри в бадмінтон спалюється близько 500 калорій.

Боротьба з надмірною вагою. У цьому пункті цікавим є те, що істотно схуднути, займаючись цим спортом, можна, не обмежуючи себе в кількості спожитої їжі. Гра сама по собі дуже динамічна, в процесі витрачається багато енергії, що призводить до схуднення.

У процесі гри учасникам доводиться стежити за траєкторією польоту волана, що є корисною гімнастикою для очей, а також виконувати безліч нахилів, коротких перебіжок, стрибків і розгинання.

Гра в бадмінтон є дієвим засобом, що підвищує загальний тонус, чудово знімає напругу, розвиває різні фізичні якості, такі як спритність, швидкість, витривалість й інші.

Бадмінтон — інтенсивний вид спорту і входить у трійку найважчих за фізичними навантаженнями ігрових видів спорту.

У 1985 році вчені провели порівняння між матчами на Вімблдонському турнірі з великого тенісу та чемпіонатом світу з бадмінтону. В одиначній грі в середньому тенісист пробігав близько трьох кілометрів, у той час як бадмінтоніст за матч долав шість. Так, гравець у бадмінтон пробігає в матчі, який удвічі коротший від тенісного, дистанцію вдвічі більшу. Тепер же якість інвентарю та фізичні здібності людей збільшилися, і якщо підсумувати всі пересування (включно з пришвидшенням, ривками, стрибками) за гру, то в довжину бадмінтоніст «набігає» до 10 кілометрів, а у висоту — кілометр.

Соціальні переваги бадмінтону

Бадмінтон однаково доступний як для хлопців, так і для дівчат, як для чоловіків, так і для жінок.

Бадмінтон — безпечний і низькотравматичний вид спорту.

Люди всіх груп фізичної підготовки можуть розвивати й удосконалювати свої навички гри в бадмінтон.

Соціальна рівність: як жінки, так і чоловіки, як хлопці, так і дівчата можуть тренуватися й змагатися разом.

Бадмінтон є доступним для людей з обмеженими можливостями. Є чіткі правила розподілення спортсменів на групи залежно від рівня їх фізичних відхилень, що забезпечує чесне змагання.

Ментальні переваги бадмінтону

Гра в бадмінтон впливає на швидкість мислення. Бадмінтон ще називають «шахи з ракеткою», тому що в процесі гри бадмінтоніст повинен дуже швидко «прорахувати ходи» — різну ймовірність того, як відповідь противник на його удар, і як він сам, своєю чергою, відповідь на удар супротивника.

Прораховується відразу кілька варіантів ударів. Щоб це передбачити, потрібна велика швидкість мислення, яка і розвивається в процесі тренувань і змагань.

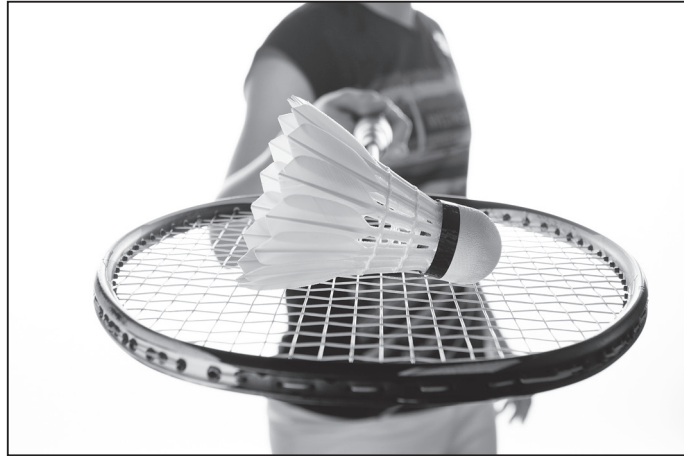
Спортивна естетика бадмінтону

Численних поціновувачів гри приваблює у ній таке:

- траєкторія польоту волана: багатство та різноманітність варіантів;
- власне, сам волан, як цікавий та оригінальний снаряд незвичайної форми, вироблено з натурального гусячого пір'я із застосуванням ручної праці — це не банальний м'яч;
- незвичні та красиві пересування гравців високого класу, які нагадують танго: плавно, але швидко, лаконічно та раціонально;
- специфічний звук корту і звук волана (плеск, клацання);
- тактичне багатство гри.

Важливо, що майже 90% членів бадмінтонної спільноти — це люди інтелектуальні, які, сприйнявши естетику гри, готові до важких і виснажливих навантажень. Це відчуття естетики змінюється зі зростанням рівня підготовки. Бадмінтон віддячує своїм аматорам відчуттям нової якості тактики й техніки гри, новим відчуттям свого тіла, азартом боротьби й радістю перемоги.

Саме тому бадмінтон стабільно приваблює все нових і нових численних любителів, а з деяких із них виростають зірки професійного спорту.

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО БАДМІНТОН

- ✓ У бадмінтон, за даними статистики, грає кожна п'ятдесята людина у світі.
- ✓ Бадмінтон входить до трійки найважчих із фізичних навантажень видів спорту.
- ✓ Пульс бадмінтоніста високого класу досягає 200 і більше ударів на хвилину.
- ✓ Швидкість польоту волана у грі в бадмінтон досягає мало не 400 кілометрів на годину.
- ✓ До речі, пір'яний м'яч посідає друге місце (перший — м'яч для гольфу) серед м'ячів за швидкістю польоту. Найкращі бадмінтоністи сучасності надають волану швидкість 256 км/год.
- ✓ Майстри високого класу обмінюються сімома помахами ракетки за 10 секунд.
- ✓ Найбільша кількість помахів ракеткою в грі у бадмінтон — 19 725.
- ✓ Найдовша гра тривала 1,5 години, волан загалом провів у повітрі 45 хвилин.
- ✓ Найкоротша офіційна гра в бадмінтон тривала усього 6 хвилин.
- ✓ Волан для бадмінтону складається з 16 гусячих або качиних пір'їн (тільки з лівого крила), важить до 5,5 г, діаметр — 70 мм.
- ✓ В іграх майстрів високого класу в середньому витрачається 10 воланів, кожний з яких витримує 400 ударів.

-
- ✓ Зазвичай волан витримує не більше як дві гри. Чим важчий снаряд, тим швидше він летить. Волани також швидше літають за вищої температури та на більшій висоті.
 - ✓ Офіційний світовий рекорд швидкості польоту волана — 493 км/год — встановив Тан Бун Хеонг із Малайзії.
 - ✓ У музеї міста Канзас-Сіті (штат Міссурі, США) експонується п'ятиметровий волан вагою понад 2 т.
 - ✓ Ракетки для бадмінтону важать від 70 до 95 г, не враховуючи ваги струн або руків'я.
 - ✓ Струни ракеток для бадмінтону раніше виготовляли з висушеної слизової оболонки шлунку котів або корів. Протягом уже багатьох років більшість гравців використовують синтетичні струни з тисяч мікрОВОЛОКОН. Однак деякі спортсмени все ще використовують струни, виготовлені з кишок тварин.

Історія світового бадмінтону

Бадмінтон — одна з найдавніших ігор у світі. Існує безліч версій її походження. Власне, як у футболу, є чимало попередників у вигляді різних ігор із м'ячем, так і бадмінтон став спадкоємцем різних давніх ігор із воланом.

Ще тисячі років тому у волан грали дорослі й діти Стародавньої Греції, Китаю, Японії, Індії та країн Африки. В одному зі стародавніх манускриптів повідомляється, що у 1122 році до нашої ери в Китаї за часів правління династії Чу грали в м'яч із пір'ям. Гра називалася «ті-цзянь-цзи». У Японії була поширена гра під назвою «ойбане» (в перекладі «перо, що літає»). Вона полягала в перекиданні дерев'яними ракетками «волана», зробленого з кількох пір'їн і кісточки висушеної вишні.

У Франції подібна гра мала назву «же-де-пом» (гра з яблуком). Англійські середньовічні гравюри на дереві зображують селян, що перекидають один одному волан. Про це свідчать гравюри XVIII століття.

У 1650 році королева Швеції Кристина побудувала корт для гри у волан (батлдор) неподалік від Королівського палацу в Стокгольмі, де вона грала зі своїми придворними й гостями з інших країн.

У другій половині XIX століття англійські моряки й офіцери колоніальних військ привезли з Індії до Англії популярну там гру «пуна» (від назви однойменного міста). Вона дуже нагадувала сучасний бадмінтон, але грали в неї не ракетками, а долонями. Є версія, за якою група офіцерів публічно продемонструвала нову гру 1870 року в містечку Бадмінтоні (графство Глостершир). За назвою містечка гру почали називати бадмінтон.

Утім, відомо, що вже 1860 року лондонський продавець ляльок Айзек Спратт надрукував брошуру, у якій описував ігри крокет і бадмінтон. Тобто ймовірно останню гру завезли до Англії трохи раніше. Ця версія підтверджується інформацією, що в маєтку герцога Бофорта Бадмінтон-хаус ще у 1856–1859 роках грали в гру під назвою «ракетка і волан». Цілі цієї гри були протилежними сучасній концепції бадмінтону: гравці намагалися тримати волан у повітрі якомога довше, а не приземлити його на майданчику суперника.

Утім, достеменно відомо, що 1873 року Чарльз Сомерсет, 8-й герцог Бофорт, обладнав у маєтку Бадмінтон-хаус перший майданчик для

гри у бадмінтон. Цікаво зазначити, що за рік англійці придумали на основі бадмінтону нову гру, відому світові як теніс: полковник Волтер Клопстон розробив правила гри лаун-теніс.

У 1875 році офіцери, що повернулися з Індії, заснували перший клуб любителів бадмінтону «Фолькстоун». Вони грали за правилами пуни до 1887 року, коли були видані перші правила гри в бадмінтон.

Першим офіційним бадмінтонним клубом був The Bath Badminton Club (Бадмінтонний клуб міста Бата), заснований 1877 року.

Розміри поля значно відрізнялися залежно від того, у якій місцевості відбувалася гра. Найпопулярнішим був корт у Гвіпфорді, його розміри становили 44 × 20 футів, або 13,4012 × 6,096 м. Ці розміри ввійшли в правила гри, які 1887 року опублікував Бадмінтон-клуб (розміри сучасних майданчиків для одиночних і парних ігор відповідно 13,4 × 5,2 та 13,4 × 6,1 м).

На відміну від футболу, який уважався народною грою, бадмінтон називали «королівською грою», бо в нього грали переважно аристократи.

Етапи розвитку спортивного бадмінтону

У 1893 році була заснована Асоціація бадмінтону Англії (The Badminton Association of England). Першим президентом Асоціації ба-

Гра в бадмінтон. Британська гравюра 1860-х років